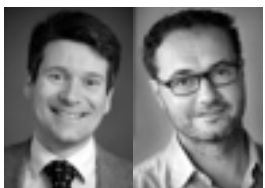

SHUTUP4BELGIUM?

Heeft de VRT dan echt zo'n grote fout gemaakt door Syriëstrijder Younnes Delefortrie aan het woord te laten? **KOEN LEMMENS** en **JOGCHUM VRIELINK** vinden er geen graten in: je bestrijdt

Met de kop in het zand
dien je de democratie niet

KOEN LEMMENS EN JOGCHUM VRIELINK

Wie? Hoofddocent rechtsfaculteit (KU Leuven) en docent master journalistiek (VUB); postdoctoraal onderzoeker rechtsfaculteit KU Leuven.

Wat? In de woorden John Stuart Mill: een samenleving die blootstelling aan extreme of 'verkeerde' ideeën simpelweg afwijst en vermijdt, wiegt zichzelf in slaap.

filmpje werd offline gehaald. Die reacties zijn sterk overtrokken. De VRT heeft haar plicht tot informeren wel degelijk vervuld.

Het mag wel vaker kritischer

Je kan natuurlijk discussiëren over interviewtechnieken en stijl. Uiteraard had Schols kritischer kunnen zijn. Maar dat geldt voor veel interviews op de VRT. De huidige actie suggereert dat de VRT alleen randfiguren extreem kritisch moet bejegenen, terwijl vrij spel voor meerderheidsstromingen geen probleem is. Hoe zat dat ook weer met die kritische waakhondfunctie van de publieke media, ten aanzien van politieke machthebbers?

De vraag is bovendien wat meer journalistiek tegengas hier zou hebben opgeleverd. Het is onwaarschijnlijk dat Delefortrie zijn ideeën plots veranderd zou hebben door wat tegenwerk van een journalist. Evenmin zouden kijkers meer informatie hebben gekregen. Juist door Delefortrie zijn verhaal te laten doen, heeft de kijker even inzage gekregen in de leef- en ideeënwereld van een (ex-)Syriëstrijder. Dat helpt om het voor ons onbegrijpelijke alsnog een beetje te doorgronden. Vanuit dat perspectief is het interview bijzonder relevant. Horen spreken over Syriëstrijders en een Syriëstrijder horen spreken zijn twee verschillende dingen. Sowieso is een poging om ge-

Juist door Delefortrie zijn verhaal te laten doen, heeft de kijker even inzage gekregen in de leefwereld van een (ex-)Syriëstrijder

drag te begrijpen niet hetzelfde als dat vergoelijken.

Dat de VRT bezorgd is over 'democratische waarden' siert haar. Nochtans is dat hier geen probleem. Al in 1994 oordeelde het Europees Mensenrechtenhof dat een Deense journalist in zijn reportage over xenofobie racisten aan het woord mocht laten. Je kan immers moeilijk over extremisten berichten zonder aan te geven waar ze voor staan en zonder hen aan het woord te laten. Alleen als journalisten zich achter laakbare uitingen scharen, is er wettelijk een probleem. Maar Schols wekte op geen moment de indruk dat de hij ook maar de geringste sympathie had voor wat Delefortrie zei.

'Dead dogma'

Blijft de vraag of het verstandig is om iemand als Delefortrie een forum te geven. Dat is vooral een deontologische kwestie.

Maar we kunnen toch opmerken dat de VRT maar hoogst zelden extremisten aan het woord laat. De nieuwsdienst bericht daarentegen voortdurend erg kritisch over de gruweldaden van IS en de gevaren van het islamisme.

Het is dan ook onzin om te vrezen dat de VRT zelfs maar enigszins zou bijdragen aan de verspreiding van moslimextremisme door Delefortrie eens aan het woord te laten. Kijkers van *De afspraak* hadden bovendien echt geen bijkomende duiding nodig om hen duidelijk te maken wat er mis was met 's mans ideeën.

Natuurlijk zou elke ondubbelzinnigheid zijn verdwenen als het interview omkaderd was door een kritische inleiding. Dat alsnog doen, had ook een goede online oplossing kunnen zijn. Het gesprek simpelweg 'wegtoveren', zoals de VRT nu probeerde te doen, getuigt van struisvogelpolitiek.

John Stuart Mill sprak in *On liberty* al over de gevaren van wat hij *dead dogma* noemde: een samenleving die blootstelling aan extreme of 'verkeerde' ideeën simpelweg afwijst en vermijdt, wiegt zichzelf in slaap. Mensen verliezen dan de vaardigheid om nog inhoudelijk weerstand te bieden aan gevaarlijke ideeën, als ze er onverhoeds toch mee geconfronteerd worden.

Is dat niet een veel grotere bedreiging voor de democratische waarden die de VRT wil uitdragen?

'Schande.' 'Destructieve journalistiek.' 'Een blunder.' De reacties op het interview van Bart Schols met (ex-)Syriëstrijder Younnes Delefortrie in *De afspraak* op Canvas logen er niet om.

Volgens veel kijkers en collega-journalisten was Schols te meegaand in het gesprek. Het zou ook onoorbaar zijn dat een extremist als Delefortrie überhaupt een forum kreeg. De algemeen hoofdredacteur van de VRT-nieuwsdienst, Luc Rademakers, oordeelde dat het interview een 'faux pas' was en het

Post-9/11-kramp
in Vlaanderen

BRUNO STRUYS

Wie? Auteur van het boek over Younnes Delefortrie 'Mijn Persoonlijke Jihad. Dagboek van een Syriëstrijder' (Van Halewyck).

Wat? Een complex probleem als de Syriëstrijders pak je niet aan met simplistische oplossingen.

zever als de Bijbel, de Koran, scientology,... te lezen, ik WIL dat anno 2015 niet "begrijpen".

Dat laatste is inderdaad het gevoel dat ik overhoud na maandagavond: veel mensen willen de ander niet begrijpen. Wie dat wel wil, is een terroristensympathisant. En dat is de echte, gevaarlijke tendens in onze samenleving. Net als in Amerika na 9/11 wordt er ook in België een taboe uitgesproken. Er is alleen nog zwart-wit: je bent met ons of tegen ons. Het is een reflex, angst heeft het denken blijkbaar uitgeschakeld. Iemand die zijn verstand gebruikt, was het maandagavond vast oneens met Younnes, maar niet bang en misschien zelfs niet verast.

Veilig gewaand nest

Liever blijven we in dat veilig gewaande nest, van waaruit we liefst alleen maar andere veilig gewaande nesten zien. Toen bleek dat er uit België Syriëstrijders vertrokken, vielen we massaal uit de lucht. Nu we ondertussen weten dat er uit geen enkel land in Europa zoveel Syriëstrijders per capita zijn vertrokken, willen we niet eens de moeite doen om te begrijpen hoe dat komt.

Toen bleek dat er uit België massaal veel Syriëstrijders vertrokken, vielen we uit de lucht, maar we willen niet de moeite doen om te begrijpen hoe dat komt

Het is zo lekker in dat nest. Iedereen kwaakt er hetzelfde.

Geen straffe uitspraak van Jan Jambon, geen censuur en geen terrorismeprocessen zullen maken dat er in Vlaanderen minder jongeren radicaliseren. Die recepten zijn al voldoende geprobeerd. Het is een cliché, maar misschien moeten we toch eens proberen naar elkaar te luisteren. Met open vizier, niet in het harnas van onze huiskamer. Om te weten hoe een Vlaamse, katholieke jongen ertoe kan komen om, in godsnaam, alle kernwaarden van zijn land te verwerpen, moet je dieper graven. En neen, het is

niet de schuld van een slechte jeugd, van onverdraagzame Vlamingen of van Fouad Belkacem. Het is op zijn minst een combinatie van het voorgaande, plus nog zoveel meer. Het is tijd dat we stoppen te geloven dat complexe problemen simpele oorzaken hebben. Want dan eindigen we bij simplistische oplossingen.

En dan schieten we als samenleving onszelf in de voet. Dan censureren we ons omdat er 'een aantal uitspraken (werden) gedaan die strijdig zijn met de democratische waarden' (persbericht VRT). We geven op dat moment de extremist zijn ultieme gelijk. Hij leeft dan in de schijn-democratie.

Ik heb geen boek geschreven over Younnes Delefortrie omdat ik hem gelijk geef. Integendeel. Ook ik ben het radicaal oneens met Younnes. Dat was zo vóór ik hem sprak, en dat is nog steeds zo. Maar ik heb gaandeweg wel een aantal inzichten gekregen. Ik heb ervaren dat een Syriëstrijder een mens van vlees en bloed is, met een (bezorgde) vader en een moeder, een zus, een geliefde en een vriend.

Het wordt tijd dat we willen begrijpen hoe zo iemand zich tegen ons kan keren. Al was het maar uit eigenbelang.

Hoe dierbaar is ons de vrije meningsuiting? Hoe graag zijn we het oneens met iemand? De extreme meningen van Younnes Delefortrie riepen extreme reacties op toen hij maandag te gast was bij *De afspraak* op Canvas. Ik ga het niet hebben over de interviewkwaliteiten van Bart Schols – wie ben ik? – maar een interview van de website schrappen omdat enkele hevige twitteraars het eigen gelijk rondtoeteren? Dat ruikt naar zelfcensuur. Ik bespaar u de grofste uitspraken, maar diezelfde galspuwers noemden mij even ervoor een 'terroristensympathisant' en hadden 'zin noch tijd om